

Likkutei Sichos

Volume 17 | Pesach | Sicha 1
Source Sheet

.א.

1. שמות כ"ג:ט"ו

את־תג המצות תשמר־שבעת ימים תאכל מצות כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי־בן יֵצֵאתָ מִמִּצְרַיִם וְלֹא־יֵרְאוּ פָנַי רִיקָם:

Shemos 23:15

You shall observe the feast of Matzos; seven days shall you eat Matzos — as I commanded you — at the appointed time in the month of Spring — for in it you went out from Egypt; and you shall not appear before Me in the Sanctuary empty handed, but bring offerings with you,

.ב.

2. שמות ג':י"א-י"ב

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הַאֱלֹהִים מִנִּי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה־לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת־הַאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה:

Shemos 3:11-12

But Moshe said to G-d, "Who am I that I should go to Pharaoh and free the Israelites from Egypt?" And He said, "I will be with you; that shall be your sign that it was I who sent you. And when you have freed the people from Egypt, you shall worship G-d at this mountain."

happiness). **Ultimately, he sat in trepidation and began** teaching the *halakha*.

ה.

6. סוטה מ"ז א'

תנו רבנן לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת.

Sotah 47a

The Sages taught: It should always be the left, weaker, hand that pushes another away and the right, stronger, hand that draws him near.

7. שו"ע אדה"ז או"ח סימן ב' סעיף ד'

לפי שִׁמְצִינוּ שְׁהֵימִין הִיא חֲשׂוּבָה בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ: לְעֵנִין בְּהֵן יָדַיִם וּבְהֵן רַגְלֵי שֶׁל מְלוֹאִים וְשֶׁל מְצֻרָע, וְכֵן לְעֵנִין חֲלִיצָה – לְכֵן גַּם בְּנִעִילַת מְנַעְעִלִים צָרִיף לְתֵן חֲשִׁיבוֹת לְיָמִין, וְלִנְעֵל שֶׁל יָמִין תְּחַלֶּה. וּלְפִי שִׁמְצִינוּ שֶׁבְּקִשְׁרֵי תְּפִלִּין חֲשׂוּבָה יָד שְׂמָאל, שֶׁעֲלֶיהָ קוֹשְׁרִין אֶת הַתְּפִלִּין, לְכֵן גַּם כָּאֵן בְּקִשְׁרֵי מְנַעְעִלִים – צָרִיף לְתֵן חֲשִׁיבוֹת לְהַשְׂמָאל, וְלְכֵן לֹא יִקְשֹׁר אֶת הַמְּנַעֵל שֶׁל יָמִין עַד שִׁיִּנְעוֹל שֶׁל שְׂמָאל וְיִקְשְׁרֵנוּ, וְאַחֲרֵכֶּה יִקְשֹׁר שֶׁל יָמִין. וּבְמִנְעֵלִים שֶׁלֵּנוּ שְׂאִין בָּהֶם קִשְׁרָה – יִנְעֵל שֶׁל יָמִין תְּחַלֶּה, מִפְּנֵי שְׂאִין נוֹתְנִים חֲשִׁיבוֹת לְהַשְׂמָאל אֶלָּא גְּבִי קִשְׁרָה בְּלֶבֶד, דּוּמְיָא דְקִשְׁרֵי תְּפִלִּין.

Alter Rebbe's Shulchan Aruch, Orach Chaim Siman 2, Se'if 4

We find that the right side is dominant throughout the Torah; [for example,] with regard to the right thumb and the right toe [of the *Kohanim*] in their initiation rites, with regard to [the purification of] a *metzora*, and in the *chalitzah* ceremony. Hence, when putting on shoes, too, one should also accord precedence to the right side by putting on the right shoe first.

With regard to tying *tefillin* we find that the left arm is granted prominence, for *tefillin* are bound upon it. Hence with regard to tying shoes as well, precedence should be accorded to the left, and one should not tie the right shoe until he has put on his left one and tied it; only then should he tie his right shoe.

With regard to the shoes [worn in] our [time] which do not require tying, one should put on his right shoe first, for prominence is given to the left only with regard to tying, as with the tying of *tefillin*.

8. סוטה מ"ז א'

תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה וימין מקרבת.

Sotah 47a

It is taught in a *baraita* that Rabbi Shimon ben Elazar says: With regard to the evil inclination, to a child, and to a woman, the left hand should reject and the right hand should welcome. If one pushes too forcefully, the damage might be irreversible.

9. רמב"ם על משנה סנהדרין י"א:

שים בדעתך כי נער קטן הביאוהו אצל המלמד ללמדו תורה וזהו הטוב הגדול לו לענין מה ששיג מן השלמות אלא שהוא למעוט שניו וחולשת שכלו אינו מבין מעלת אותו הטוב ולא מה שיגיעהו בשבילו מן השלמות ולפיכך בהכרח יצטרך המלמד שהוא יותר

שלם ממנו שיזרוז אותו על הלמוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו ויאמר לו קרא ואתן לך אגוזים או תאנים ואתן לך מעט דבש ובזה הוא קורא ומשתדל לא לעצם הקריאה לפי שאינו יודע מעלתה אלא כדי שיתנו לו אותו המאכל ואכילת אותו המגדים אצלו יקר בעיניו מן הקריאה וטוב הרבה בלא ספק ולפיכך חושב הלימוד עמל ויגיעה והוא עמל בו כדי שיגיע לו באותו עמל התכלית האהוב אצלו והוא אגוז אחד או חתיכה דבש וכשיגדיל ויחזיק שכלו ויקל בעיניו אותו הדבר שהיה אצלו (וכשיהיה) נכבד מלפנים וחזר לאהוב זולתו יזרוז אותו ויעוררו תאותו באותו הדבר החמוד לו ויאמר לו מלמדו קרא ואקח לך מנעלין יפים או בגדים חמודים ובזה ישתדל לקרא לא לעצם הלימוד אלא לאותו המלבוש והבגד ההוא נכבד בעיניו מן התורה והוא אצלו תכלית קריאתו וכאשר יהיה שלם בשכלו יותר...

Rambam on Mishnah Sanhedrin 10:1

Place it in your mind that when a they bring a young boy to a teacher to teach him Torah - and that is the greatest good for him as to what he can attain of wholeness - but due to his few years and the weakness of his intellect, he does not understand the level of this good and that which will come to him of wholeness from it. And therefore it is necessary perforce for the teacher who is more whole than he to encourage the study with things that are beloved to him due to the smallness of his years. And [so] he says to him, "Read and I will give you nuts or figs; and I will give you a little honey." And through this he will read and exert himself; not for the actual reading - as he does not know its value - but rather so that they will give him that food. And the eating of these delights is more precious in his eyes than the reading and great good - without a doubt. And so he thinks of the study as labor and effort; and he labors in it so that he will receive through this labor the objective that is beloved to him, and that is a nut or a portion of honey. And when he grows and his intellect becomes stronger, and that thing that was (that will be) weighty for him before becomes light in his eyes and he goes to loving something else, they encourage him and arouse his desire for that thing that is beloved to him. And his teacher says to him, "Read and I will buy you fine shoes or lovely clothes." And through this, he makes efforts to read, not for the actual study, but rather for that garment; and that clothing is more weighty in his eyes than the Torah. And that is for him the objective of its reading. And when he becomes more whole in his intellect...

.1

10. שמות כ"ד:א,ג,ז

וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵלַי אֶתְּהָ אֶתְּהָ וְאֶתְּהָ נִדְּב וְאֶתְּהָ וְשִׁבְעִים מִזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק... וַיָּבֵא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לְעַם אֵת כָּל־דְּבָרֵי יְהוָה וְאֵת כָּל־הַמְּשֻׁפְטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה... וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע:

Shemos 24:1,3,7

Aharon, Nadav and Avihu, and seventy elders of Israel, and bow low from afar... Moshe went and repeated to the people all the commands of Hashem and all the rules; and all the people answered with one voice, saying, "All the things that Hashem has commanded we will do!"... Then he took the record of the covenant and read it aloud to the people. And they said, "All that Hashem has spoken we will do and we will hear!"

11. שבת פ"ח א'

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: בְּשַׁעַר שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל "נַעֲשֶׂה" לְ"נִשְׁמָע" יִצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לָהּ: מִי גָלָה לְבַנֵּי רִז זֶה שְׁמֵלֶאכֵי הַשָּׁרֵת מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ? דְּכַתִּיב: "בְּרַכּוּ ה' מְלֹאכֵי גְבֻרֵי כַח עֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעֵה בְּקוֹל דְּבָרוֹ" — בְּרִישָׁא "עֹשֵׂי", וְהִדְר "לְשִׁמְעֵה".

Shabbos 88a

Rabbi Elazar said: When the Jewish people accorded precedence to the declaration “We will do” over “We will hear,” a Divine Voice emerged and said to them: Who revealed to my children this secret that the ministering angels use? As it is written: “Bless Hashem, you angels of His, you mighty in strength, that fulfill His word, hearkening unto the voice of His word” (Psalms 103:20). At first, the angels fulfill His word, and then afterward they hearken.

12. משנה מקואות ו'ז'

ערוב מקואות, כשפופרת הנוד, כעביה וכחללה, כשתי אצבעות חוזרות למקומן. ספק כשפופרת הנוד, ספק שאינה כשפופרת הנוד, פסולה, מפני שהיא מן התורה. וכן כזית מן המות וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ. כל שיצמד כשפופרת הנוד, ממעטה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל שהוא מברית המים, טהור:

Mishnah Mikvaot 6:7

Mikvaot can be joined together [if their connection is as big] as the tube of a water-skin in thickness and in space, in which two fingers can be fully turned round. If there is a doubt [whether it is as big] as the tube of a water skin or not, it is invalid, because [this is a mitzvah] from the Torah. The same applies also to the olive's bulk of a corpse and the olive's bulk of carrion and the lentil's bulk of a sheretz. Anything which remains in [the space measuring] the tube of a water-skin lessens [its measure]. **Rabban Shimon ben Gamaliel says: if it is any water creature whatsoever, [the mikvaot] remain clean.**

13. ברכות ס"א

תנו רבנן: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר לו: עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה — לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים במקום למקום. אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, ונדור אני ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות! לא פקח אתה, אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו, אנו מתיראין, במקום מיתתנו — על אחת כמה וכמה. אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה: "כי הוא תייר וארף ימיר", כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה — על אחת כמה וכמה!

Berachos 61b

The Sages taught: One time, after the bar Kokheva rebellion, the evil empire of Rome decreed that Israel may not engage in the study and practice of Torah. Pappos ben Yehuda came and found Rabbi Akiva, who was convening assemblies in public and engaging in Torah study. Pappos said to him: Akiva, are you not afraid of the empire? Rabbi Akiva answered him: I will relate a parable. To what can this be compared? It is like a fox walking along a riverbank when he sees fish gathering and fleeing from place to place.

The fox said to them: From what are you fleeing? They said to him: We are fleeing from the nets that people cast upon us. He said to them: Do you wish to come up onto dry land, and we will reside together just as my ancestors resided with your ancestors?

The fish said to him: You are the one of whom they say, he is the cleverest of animals? You are not clever; you are a fool. If we are afraid in the water, our natural habitat which gives us life, then in a habitat that causes our death, all the more so.

The moral is: **So too, we Jews, now that we sit and engage in Torah study, about which it is written: “For that is your life, and the length of your days”** (Deuteronomy 30:20), we fear the empire **to this extent; if we proceed to sit idle from its study**, as its abandonment is the habitat that causes our death, **all the more so** will we fear the empire.

14. שמות א':יג-יד

וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ: וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעֵבֶדֶתָהּ קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ:

Shemos 1:13-14

The Egyptians enslaved the B'nei Yisrael, with body-breaking labor. They made their lives bitter with harsh labor involving mortar and bricks, and all kinds of work in the fields. All the work they made them do [was intended] to break them.

15. סוטה י"א עמוד א-ב

ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך רבי אלעזר אמר בפה רך רבי שמואל בר נחמני אמר בפריכה... את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן שהיו מחליפין מלאכת אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים

Sotah 11a-b

“And the Egyptians made the children of Israel work with rigor [*befarekh*]” (Shemos 1:13). **Rabbi Elazar says:** The word *befarekh* is a conjugation of the words: **With a soft mouth [*bifeh rakh*]**, as the Egyptians enticed the Jewish people into slavery, gradually subjugating them until they had lost their freedom completely. **Rabbi Shmuel bar Nahmani says:** The word *befarekh* should be understood as: **With crushing [*bifrikha*]**, as the Egyptians subjugated Israel with backbreaking labor... The verse concludes: **“In all their service, wherein they made them serve with rigor”** (Shemos 1:14). **Rabbi Shmuel bar Nahmani says** that **Rabbi Yonatan says:** The meaning of *befarekh* is that the Egyptians **would exchange** the responsibilities of men and women, giving **men’s work to women and women’s work to men**, requiring everyone to do work to which they were unaccustomed. **And even according to the one who says that there**, in the previous verse, *bifarekh* indicates that the Egyptians enslaved the Jews **with a soft mouth**, **here**, in this verse, which describes the physical hardship of the labor, the word *befarekh* **certainly** means **with crushing** labor.
